

The logo for AeQui, featuring the letters 'AeQui' in a purple, sans-serif font. A light blue, hand-drawn style line loops around the letters, starting from the 'A', passing under the 'e', looping around the 'Q', and ending under the 'i'.

AeQui

Vlindersingel 220
NL-3544 VM Utrecht
+31 30 87 820 87
www.AeQui.nl
info@AeQui.nl

**B Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie
Nederlandse Academie voor Beeldcreatie**

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
6 september 2019*

Utrecht
November 2019
www.AeQui.nl
Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

Colofon

Instelling en opleiding

Nederlandse Academie voor Beeldcreatie
Spoorstraat 27, 7311 PE Apeldoorn
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet van toepassing

Opleiding: Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie
Locatie: Apeldoorn, Rotterdam, Amsterdam, Eindhoven
Varianten: voltijdvariant en flexibele deeltijdvariant
Croho-nummer: 30040

Visitatiecommissie

Ab Groen, voorzitter
Geert Segers, deskundige
Marijke Kling, deskundige
Theo Audenaerd, deskundige
Vera Broek, student-lid
Mark Delmartino, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	7
Beoogde leerresultaten	9
Programma.....	11
Personeel.....	17
Voorzieningen en begeleiding	19
Kwaliteitszorg	22
Toetsing	24
Gerealiseerde leerresultaten.....	27
Bijlagen	29
Bijlage 1 Visitatiecommissie	30
Bijlage 2 Programma visitatie	31
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	32

Samenvatting

Op 6 september 2019 is de bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie (TFB) van de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie (NAVB) gevisiteerd door een commissie van AeQui. De opleiding bestaat uit een voltijdvariant en een flexibele deeltijdvariant (TFB Flex) en beoogt "visuele ondernemers" op te leiden: allround fotografen met een sterke focus op techniek, concept en ondernemerschap. De commissie is van oordeel dat de bacheloropleiding TFB zowel in de voltijdvariant als in de flexibele deeltijdvariant voldoet aan alle standaarden van het NVAO kader 2018 voor een uitgebreide opleidingsbeoordeling. Op die grond geeft de commissie een **positief** advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie bij de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie.

Beoogde leerresultaten

De doelstellingen van de bacheloropleiding TFB zijn sterk verbonden met de missie van de NAVB en met haar visie op het beroep van toegepast fotograaf en specialist beeldcommunicatie. De te verwerven competenties sluiten aan bij het opleidingsprofiel en bij de verwachtingen van het beroepenveld. De keuze voor leerresultaten uit het Landelijk Opleidingsprofiel maakt de geformuleerde eindkwalificaties passend qua inhoud, niveau en oriëntatie. De eindkwalificaties van de opleiding voldoen ook aan de eisen en de verwachtingen van het internationale vakgebied en werkveld.

Programma

De opleiding TFB beschikt over een programma dat adequaat is qua oriëntatie, inhoud, vormgeving en instroom. De drie speerpunten van de opleiding - techniek, concept en ondernemerschap - komen aan bod in de vier pijlers van het curriculum, wat resulteert in een stevig en helder programma met inhoudelijk sterke modules en passende beroepstaken. Ook de vormgeving van het programma sluit mooi aan bij de uitgangspunten van de opleiding en de onderwijsvisie en didactische aanpak van de NAVB. Het programma stelt studenten ruimschoots in staat om de nodige vaardigheden te verwerven die dienstbaar zijn op de arbeidsmarkt of hen voorbereiden op een vervolgstudie. De opleiding sluit bovendien goed aan op het niveau van de instromende studenten.

Personeel

De deskundigheid, betrokkenheid, toegankelijkheid en omvang van het docententeam is toereikend om de opleiding te realiseren. Bovendien is de interne cohesie groot: de opleiding wordt gedragen door een (h)echt team van medewerkers dat gedreven

bezig is met hun vak, de opleiding en de studenten. De aandacht voor docentprofessionalisering maakt voorts dat de opleiding kwaliteitsvol onderwijs (en begeleiding en examinering) kan blijven aanbieden.

Voorzieningen

De opleiding wordt aangeboden op verschillende locaties. De voorzieningen in Rotterdam sluiten aan bij de eigenheid van de opleiding; ook in andere locaties is de noodzakelijke infrastructuur aanwezig. De kleinschaligheid van de opleiding is een belangrijke troef voor het welbevinden van de studenten. De opleiding zet bovendien sterk in op de informatievoorziening en studiebegeleiding van zowel voltijd- als deeltijdstudenten. Recente ontwikkelingen rond de studiewijzer en de elektronische leeromgeving hebben de kwaliteit van dienstverlening aan TFB Flex-studenten aanzienlijk vergroot.

Kwaliteitszorg

De opleiding beschikt over een sterk beleid rond kwaliteitszorg en een kwaliteitscultuur die gedragen wordt door alle betrokkenen. De commissies die instaan voor de borging van de kwaliteit zijn zich bewust van hun taak en beschikken over de gepaste expertise om die opdracht te vervullen. De curriculumcommissie en de examencommissie zijn inhoudelijk erg sterk; de beroepenveldcommissie vertegenwoordigt structureel de stem uit de beroepspraktijk.

Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing dat niet enkel op papier is uitgewerkt maar ook in de praktijk functioneert. De aanpassingen die sinds de vorige visitatie zijn doorgevoerd, betekenen een duidelijke kwaliteitssprong op het vlak van toetsing. Tentamens zijn valide,

betrouwbaar en transparant; de toetsaanpak verschilt per variant maar is in beide varianten gedegen. De leden van de examencommissie zijn deskundig en de commissie zelf opereert onafhankelijk van het bestuur van de NAVB.

Gerealiseerde leerresultaten

De kwaliteit van de eindwerken uit de voltijdvariant TFB is wisselend maar in alle gevallen ruimschoots aan de maat en over het algemeen van een hoger niveau ten opzichte van de vorige visitatie. Die vaststelling betekent dat studenten die de opleiding met goed gevolg afsluiten ook de beoogde leerresultaten hebben verworven. Zowel de eindwerken als de gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers tonen aan dat de opleiding erin slaagt visuele ondernemers af te leveren met een eigen signatuur. Voor de TFB Flex variant waren nog geen eindwerken beschikbaar.

Aanbevelingen

De commissie oordeelt positief over de kwaliteit van de bacheloropleiding TFB. Met het oog op de volgende visitatie heeft de commissie één aanbeveling: de archivering van de toetsproducten en hun beoordelingsformulieren op orde brengen.

Voorts geeft de commissie de opleiding volgende elementen ter overweging:

- het internationale perspectief in de opleiding verder uit te bouwen en te formaliseren in beleid dat past bij de eigenheid van de instelling en de opleiding;
- de conceptuele pijler van de opleiding nog sterker uit te werken;
- de verplichte literatuurlijst op te frissen met meer actuele standaardwerken;
- elementen van ethiek, privacywetgeving en portretrecht meer expliciet te behandelen in het curriculum;
- meer diversiteit en actualiteit te realiseren in het programma door bijvoorbeeld inzet van gastdocenten;
- het intakesysteem te optimaliseren in termen van effectiviteit in relatie tot redenen van uitval in het eerste studiejaar;
- de ontwikkelingen binnen de flexibele deeltijdvariant t.a.v. de elektronische leeromgeving waar mogelijk in te zetten in de voltijdvariant;
- alumni systematischer te betrekken bij de kwaliteitszorg;
- de effectiviteit van de opleidingscommissie te versterken.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie bij de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie.

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, november 2019

Ab Groen
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling voltijd	Beoordeling deeltijd
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet	Voldoet
2. Oriëntatie van het programma	Voldoet	Voldoet
3. Inhoud van het programma	Voldoet	Voldoet
4. Leeromgeving van het programma	Voldoet	Voldoet
5. Instroom	Voldoet	Voldoet
6. Personeel	Voldoet	Voldoet
7. Materiële voorzieningen	Voldoet	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet	Voldoet
9. Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en ontwikkeling	Voldoet	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet	Voldoet
Eindbeoordeling	Voldoet	Voldoet

Inleiding

De bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie wordt aangeboden door de Nederlandse Fotovakschool, een faculteit binnen de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie. De bacheloropleiding bestaat uit een vierjarig voltijds programma van 240 studiepunten en een flexibel deeltijdprogramma (TFB Flex). Het leidt studenten op tot allround fotografen met een sterke focus op techniek en een eigen visie en signatuur. De opleiding is gestart in 2014. Sindsdien is het opleidingsprofiel en het curriculum gewijzigd. In dit rapport kijkt de commissie naar de verwezenlijkingen van de opleiding in het verleden, naar de kwaliteit van het onderwijs in 2018-2019 en naar de plannen voor de nabije toekomst.

De instelling

Sinds 2018 is de Stichting Nederlandse Academie voor Beeldcreatie (NAVB) de overkoepelende organisatie boven twee faculteiten: de Nederlandse Fotovakschool en de Dutch Filmers Academy. De Nederlandse Fotovakschool (FVS) is in 1940 vanuit de brancheorganisatie voor fotografie opgericht. In de afgelopen jaren heeft de FVS een breed palet aan erkende hbo en mbo-opleidingen ontwikkeld, alsook enkele brancheopleidingen.

De NAVB is een niet-bekostigde instelling die kleinschalig en monosectoraal onderwijs aanbiedt. Dit komt tot uiting in kleine klassen, persoonlijke aandacht, intensieve begeleiding en sterke betrokkenheid van de docenten en de branche.

Na een aantal recente verhuizingen is de FVS nu verspreid over vier vestigingen: Apeldoorn, Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven. Elke vestiging heeft naar verluidt een eigen sfeer en vergelijkbare faciliteiten. De docenten van de FVS zijn op alle vestigingen werkzaam.

De opleiding

De bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie wordt in twee varianten aangeboden: een voltijdvariant en een flexibele deeltijdvariant (TFB Flex). In de voltijdvariant van 240 ECTS doorlopen studenten in vier jaar een propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. Deze variant werd tot nu toe in Apeldoorn, Rotterdam, Hilversum en Venlo aangeboden. Vanaf september

2019 worden de locaties Hilversum en Venlo vervangen door Amsterdam en Eindhoven.

De TFB Flex bestaat uit een onderwijscatalogus met 11 beroepstaken en 34 leeruitkomsten. De deeltijdvariant volgt de drie fasen structuur van de TFB. Bij de start van de opleiding onderzoekt de deeltijdstudent of hij/zij bepaalde leeruitkomsten kan valideren op basis van aanwezige kennis en ervaring en bepaalt vervolgens de eigen leerroute.

De opleiding werd voor de eerste keer geaccrediteerd in 2014. De aanbevelingen uit die visitatie en de ontwikkelingen op landelijk niveau hebben de instelling ertoe aangezet het curriculum van beide varianten aan te passen, met ingang van het academiejaar 2017-2018. De opleiding wordt momenteel in de Nederlandse taal aangeboden.

De visitatie

De Nederlandse Academie voor Beeldcreatie heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. De individuele commissieleden worden in bijlage 1 voorgesteld. De visitatie vond op 6 september 2019 plaats volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze

rapportage is in oktober 2019 in concept toege-
stuurd aan de opleiding; de reacties van de oplei-
ding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkel-
gesprek plaatsvinden eind 2019. De resultaten
van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed
op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De doelstellingen van de bacheloropleiding TFB zijn sterk verbonden met de missie van de NAVB en met haar visie op het beroep van toegepast fotograaf en specialist beeldcommunicatie. De te verwerven competenties sluiten aan bij het opleidingsprofiel en bij de verwachtingen van de beroepenveld. De keuze voor leerresultaten uit het Landelijk Opleidingsprofiel maakt de geformuleerde eindkwalificaties passend qua inhoud, niveau en oriëntatie. De eindkwalificaties van de opleiding voldoen ook aan de eisen en de verwachtingen van het internationale vakgebied en werkveld. De commissie concludeert dan ook dat de beoogde leerresultaten van de bacheloropleiding TFB aan de maat zijn. Ze moedigt de NAVB aan om het internationale perspectief in de opleiding verder uit te bouwen en te formaliseren in beleid dat past bij de eigenheid van de instelling en de opleiding.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De commissie stelt vast dat de Nederlandse Academie voor Beeldcreatie (NAVB) een duidelijke visie heeft op het beroep van fotograaf. Die visie heeft ze nadrukkelijk vertaald in het curriculum van de bacheloropleiding Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie (TFB). Studenten TFB worden opgeleid tot allround fotografen met een sterke focus op techniek, concept en ondernemerschap. Na hun opleiding kunnen ze als visuele ondernemers potentiële opdrachtgevers benaderen en overtuigen van hun onderscheidende visie en eigen signatuur.

De eindkwalificaties van de bacheloropleiding TFB zijn gebaseerd op het Landelijk Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving van de Vereniging Hogescholen. Ten tijde van de initiële accreditatie maakte de opleiding reeds gebruik van een eerdere versie van dit profiel. Inmiddels is het landelijk opleidingsprofiel herzien en volgt de opleiding dit nieuwe profiel uit 2014, met name de competenties die zijn vastgesteld voor bacheloropleidingen op het domein van Vormgeving.

Het opleidingsprofiel stelt zeven competenties centraal: creërend vermogen, vermogen tot kritische reflectie, vermogen tot groei en vernieuwing, organiserend vermogen, communicatief vermogen, omgevingsgerichtheid, en vermogen tot samenwerking. De commissie onderschrijft de keuze van de NAVB voor dit opleidingsprofiel omdat de competenties goed aansluiten bij wat TFB-studenten in de toekomstige beroepspraktijk nodig hebben.

Uit het zelfevaluatierapport en de gesprekken blijkt voorts dat de opleiding die competenties een eigen kleur geeft. In lijn met de visie op het vak van fotograaf, zijn de beoogde leerresultaten zodanig vertaald naar het curriculum TFB dat de zwaartepunten techniek (een gedegen technische basis), concept (onderzoekende houding) en ondernemerschap (kennis en vaardigheden om te starten in de beroepspraktijk) duidelijk herkenbaar zijn. Die aanpak – de keuze voor een landelijk profiel in combinatie met een eigen NAVB-specifieke invulling – zorgt er volgens de commissie voor dat de beoogde leerresultaten herkenbaar zijn voor alle betrokkenen.

TFB-studenten die de flexibele deeltijdvariant volgen, worden geacht op het einde van de opleiding dezelfde competenties en hetzelfde eindniveau te bereiken. De wijze waarop die eindkwalificaties worden behaald, is echter verschillend: bij TFB Flex zijn de competenties gekoppeld aan

beroepstaken en leeruitkomsten. De commissie heeft vastgesteld, zowel in de geschreven stukken als tijdens de gesprekken, dat de te verwerven competenties adequaat vertaald zijn in het TFB Flex curriculum.

De commissie constateert ten slotte dat de NAVB ruime aandacht besteedt aan de afstemming van de opleiding op de verwachtingen van het beroepenveld. De NAVB staat in direct contact met de beroepspraktijk via docenten, stagebedrijven en de beroepenveldcommissie. Uit de gesprekken blijkt dat deze stakeholders regelmatig zowel gevraagd als ongevraagd input geven over de competenties, de zwaartepunten van de opleiding en de inhoud van het curriculum.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de doelstellingen van de bacheloropleiding TFB sterk verbonden zijn met de missie van de NAVB en met haar visie op het beroep van toegepast fotograaf en specialist beeldcommunicatie. Op die manier positioneert de NAVB zichzelf en de opleiding op een relevante manier ten aanzien van soortgelijke opleidingen rond vormgeving die door kunstacademies worden aangeboden.

Die visie vindt de commissie ook terug in de eindkwalificaties van de opleiding. De te verwerven competenties sluiten aan bij het opleidingsprofiel en bij de verwachtingen van het beroepenveld. Bovendien zorgt de keuze voor leerresultaten volgens het Landelijk Opleidingsprofiel ervoor dat de geformuleerde eindkwalificaties passend zijn

qua inhoud (vormgeving), niveau (bachelor) en oriëntatie (professioneel).

De bacheloropleiding TFB wordt in twee varianten aangeboden: voltijds en deeltijds. Aangezien voltijd- en deeltijdstudenten dezelfde eindkwalificaties dienen te bereiken en daarbij uitstromen op hetzelfde eindniveau, geldt de positieve appreciatie van de commissie ook voor de beoogde leeruitkomsten van de TFB Flex. De commissie heeft kennis genomen van de ambitie van de NAVB om op termijn ook de eindkwalificaties van de voltijdvariant in te delen in leeruitkomsten en beroepstaken en vindt dit een zinvol plan.

De eindkwalificaties van de opleiding voldoen volgens de commissie aan de eisen en de verwachtingen van het internationale vakgebied en werkveld. De commissie onderschrijft de wijze waarop momenteel het internationale perspectief binnen de opleiding aan bod komt en moedigt de NAVB aan om dit perspectief verder uit te bouwen tot een geschreven beleid dat past bij de eigenheid van de Academie en de opleiding.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 1, beoogde leerresultaten. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Programma

De bacheloropleiding TFB beschikt over een programma dat adequaat is qua oriëntatie, inhoud, vormgeving en instroom. De drie speerpunten van de opleiding (techniek, concept en ondernemerschap) komen aan bod in de vier pijlers van het curriculum, wat resulteert in een stevig en helder programma met inhoudelijk sterke modules (voltijds) en beroepstaken (TFB Flex). Ook de vormgeving van het programma past bij de uitgangspunten van de opleiding en de onderwijsvisie en didactische aanpak van de NAVB. Het programma stelt studenten ruimschoots in staat om de nodige vaardigheden te verwerven die dienstbaar zijn op de arbeidsmarkt of hen voorbereiden op een vervolgstudie. De opleiding sluit goed aan op het niveau van de instromende studenten uit beide varianten. De commissie concludeert dan ook dat het programma van de bacheloropleiding TFB aan de maat is. Met het oog op de toekomst kan de conceptuele pijler van de opleiding nog sterker benadrukt worden, verdient de verplichte literatuur een opfrisbeurt, is er ruimte voor diversiteit in het programma en het (gast)docententeam, en dient de opleiding te reflecteren op de effectiviteit van het huidige intakesysteem.

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De NAVB heeft als doel studenten op te leiden tot visuele ondernemers op de arbeidsmarkt en hen tegelijk de nodige competenties te laten verwerven om een vervolgstudie aan te vatten op masterniveau. Dit betekent dat studenten tijdens de opleiding veel meer dan enkel technische vaardigheden verwerven; ook ondernemersvaardigheden en onderzoeksvaardigheden spelen een belangrijke rol. Daarnaast moeten studenten ook een mondiale kijk ontwikkelen.

De commissie stelt vast dat het programma via de drie speerpunten (techniek, concept, ondernemerschap) en de vier pijlers (technische vaardigheden, onderzoek & ontwerp, cultuur & maatschappij, ondernemen & economie) voldoende aanknopingspunten biedt om die ambities te realiseren. In het zelfevaluatierapport wordt uitgebreid ingegaan op de manier waarop de verschillende vaardigheden concreet aan bod komen in het curriculum.

Zowel studenten als alumni en vertegenwoordigers uit het werkveld gaven tijdens het bezoek

aan dat er binnen de opleiding bijzondere aandacht is voor de ontwikkeling van technische vaardigheden als fotograaf en voor beroepsvaardigheden als (zelfstandig) ondernemer. Heel wat studenten hebben voor deze opleiding gekozen omdat het de reputatie heeft een stevige technische basis te bieden en tegelijk voorbereidt op de arbeidsmarkt. De commissie heeft van verschillende gesprekspartners gehoord dat deze combinatie de opleiding onderscheidt van het opleidingsaanbod in kunstacademies.

In het nieuwe programma wordt gedurende het gehele curriculum aandacht besteed aan onderzoeksvaardigheden. In de pijler Onderzoek & Ontwerp staat conceptueel denken centraal. Voor de theoretische kennis kunnen studenten onder meer putten uit de verplichte en aanbevolen literatuur. In de afstudeerfase verrichten studenten toegepast onderzoek naar een thema waarop zij hun beeldend afstudeerwerk baseren.

De internationale oriëntatie van het programma komt tot uiting via internationale (inspiratie)bronnen, het project New Business in jaar 2, of in stageopdrachten bij internationale bedrijven. Studenten die tijdens hun opleiding een internationale ervaring hebben opgedaan, zijn onverdeeld positief over de impact en de vormende waarde die deze mogelijkheid hen had geboden.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het programma TFB de studenten ruimschoots in staat stelt om de nodige vaardigheden te verwerven die dienstbaar zijn op de arbeidsmarkt. Studenten die een vervolgstudie ambiëren, worden ook voor deze carrière voldoende klaargestoomd.

De speerpunten Techniek en Ondernemerschap vormen samen het *unique selling proposition* van de opleiding TFB: het is deze combinatie die volgens de commissie de NAVB van andere aanbieders onderscheidt en bovendien expliciet kandidaat-studenten aantrekt.

De commissie waardeert de inspanningen van de NAVB en erkent dat er sinds de vorige visitatie vooruitgang is geboekt op het vlak van de onderzoekscomponent en de internationale oriëntatie in het programma. Niettemin is er op deze vlakken nog ruimte voor aanscherping: de conceptuele pijler kan nog sterker benadrukt worden in de opleiding, de verplichte literatuur verdient een opfrisbeurt en de internationale dimensie van het programma kan beter tot uiting komen zowel in de communicatie over het programma als in het vakkenpakket.

De commissie is ten slotte van oordeel dat de opleiding voldoende waarde hecht aan de input die uit het werkveld komt, zowel via de eigen docenten met een beroepspraktijk als via de talrijke leden van de beroepenveldcommissie. Tijdens het bezoek viel het de commissie op dat de opleiding op dit vlak ook haar voordeel kan doen door ook de groeiende groep van jonge en dynamische TFB-alumni te bevragen en nauwer te blijven betrekken bij haar kwaliteitszorg.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 2, oriëntatie van het programma. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Inhoud

Standaard 3: *De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.*

Bevindingen

De bacheloropleiding TFB bestaat uit een programma van in totaal 240 studiepunten en drie fasen: propedeuse (60 ECTS), hoofdfase (120 ECTS) en afstudeerfase (60 ECTS). Studenten uit de voltijdvariant kunnen het programma in vier jaar afronden waarbij elke jaar bestaat uit 60 studiepunten die gelijkmatig verdeeld zijn over vier periodes. De commissie heeft kennis genomen van de curriculumopbouw en vastgesteld dat het bestaat uit modules van 1, 3, 5 of 6 EC. Uit het zelfevaluatie-rapport en de gesprekken komt naar voren dat de opleiding heel goed heeft nagedacht over de opbouw van het curriculum in fasen en modules.

Het oorspronkelijke TFB curriculum is vier jaar in gebruik geweest. Na een uitgebreide interne review is een nieuw curriculum ontworpen dat vanaf cohort 2018 is in gebruik genomen en jaar per jaar wordt uitgerold. Bij die aanpassing heeft de opleiding het advies van de vorige accreditatie opgevolgd: de relatie tussen eindkwalificaties en opleidingsonderdelen is vereenvoudigd en de verdeling van inhoudelijke accenten over het gehele curriculum is beter verankerd.

De NAVB heeft op grond van het landelijk onderwijsprofiel en de bijhorende Body of Knowledge & Skills (BOKS) zelf vier pijlers gedefinieerd waardoor de BOKS meer profiel krijgt voor de allround professional waartoe de TFB opleidt. Vanuit die pijlers is een evenwichtige verdeling gemaakt van modules met de benodigde kennis en vaardigheden. Aan deze modules zijn vervolgens competenties en gedragsindicatoren toebedeeld die zijn opgenomen in de competentiematrix. De commissie heeft de competentiematrix TFB bestudeerd en constateert dat het nieuwe curriculum beschikt over een sterke en heldere structuur waarbij individuele modules zijn toegespitst op specifieke competenties. Om de leerresultaten te

behalen zijn de competenties en gedragsindicatoren vertaald in beoordelingscriteria per module.

Het curriculum van studenten uit de flexibele deeltijdvariant kent dezelfde omvang, opbouw in fasen, speerpunten en pijlers. In plaats van modules is een indeling in beroepstaken gemaakt, die zijn onderverdeeld in 34 leeruitkomsten van elk 5 of 10 ECTS. De commissie heeft vastgesteld dat de verhouding tussen pijlers, beroepstaken en leeruitkomsten is geëxpliciteerd in een competentiematrix. Per leeruitkomst zijn ook beoordelingscriteria geformuleerd waarop het werk van de student wordt beoordeeld. Uit een interne evaluatie van de TFB Flex-variant bleek dat de verdeling van de leeruitkomsten over de pijlers nog niet optimaal was en is daarom aangepast. De commissie onthoudt in dit verband dat de curriculumcommissie een belangrijke rol speelt in het monitoren, evalueren en verbeteren van beide opleidingsvarianten en hun respectievelijke opleidingsonderdelen.

Uit de gesprekken blijkt voorts dat management, docenten, studenten en werkveld over het algemeen tevreden zijn met de inhoud van het curriculum. Elementen die volgens hen meer inhoudelijke aandacht verdienen, hebben te maken met de meest actuele ontwikkelingen in de fotografie, met de nieuwe regels vanuit de AVG (privacywetgeving), en met auteurs- en portretrecht. Bovendien zouden studenten tijdens de lessen meer hedendaagse fotografen – divers in afkomst en discipline – willen behandelen en/of ontmoeten via gastdocentschappen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de visie op het beroep en de geformuleerde doelstellingen van de opleiding zeer expliciet hun weg vinden naar het programma. De speerpunten van de opleiding zijn helder vertaald in de vier pijlers van het nieuwe curriculum. Het resultaat is een stevig en helder curriculum met inhoudelijk sterke modules en beroepstaken. Met dit programma levert de NAVB beroepsbeoefenaren af die – onafhankelijk

van de gevolgde opleidingsvariant – kunnen starten als visueel ondernemer. De combinatie van techniek, concept en ondernemerschap staat volgens de commissie garant voor een stevige startkwalificatie.

De commissie deelt de appreciatie van de verschillende gesprekspartners voor het huidige programma. Wat op dit ogenblik voorligt, is erg sterk en het resultaat van permanente evaluatie en ontwikkeling. De commissie waardeert in het bijzonder de inspanningen van de curriculumcommissie bij het oppikken van verbeter signalen, het vernieuwen van het programma en het up-to-date houden van opleidingsonderdelen.

Tijdens het locatiebezoek gaven studenten heel wat zinvolle tips om het programma nog aantrekkelijker te maken. De commissie raadt de opleiding aan om samen met studenten die voorstellen te bekijken. Met het oog op een nog actuelere invulling van het programma geeft de commissie de opleiding alvast ter overweging om elementen van ethiek en (privacy) wetgeving sterker in het curriculum te verweven en om meer diversiteit in te bouwen met gastdocenten, in de opdrachten en in het te behandelen materiaal.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 3, inhoud van het programma. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Volgens het zelfevaluatierapport onderscheidt de NAVB zich onder meer door het aanbieden van kleinschalig onderwijs, in kleine klassen met persoonlijke aandacht voor en individuele

begeleiding van de student. Uit de gesprekken blijkt dat de NAVB deze ambities waar maakt.

Het programma wordt in beide varianten vormgegeven aan de hand van drie uitgangspunten: (i) een student leert alleen maar als hij wil leren; (ii) leren is een proces van ontdekken en doen; en (iii) goed onderwijs stimuleert. Zowel de voltijdse studenten als de flexibele deeltijdstudenten zijn verantwoordelijk voor het eigen leerproces. De opleiding begeleidt hen hierbij door de inzet van inspirerende docenten, gedegen lesmateriaal en afwisselende werkvormen. Tijdens het bezoek gaven studenten en alumni aan dat de opleiding die uitgangspunten en aanpak ook effectief realiseert: ze vinden het onderwijs van goede kwaliteit en zijn tevreden met de docenten, het lesmateriaal en de werkvormen. De studenten gaven wel als verbeteringsuggestie mee dat *peer coaching* enkel werkt wanneer een medewerker van de opleiding aanwezig is tijdens de sessies.

Uit het gesprek kwam voorts naar voren dat voltijdstudenten een duidelijke lijn zien in het curriculum van jaar 1 naar jaar 4. Tijdens het eerste jaar maken studenten kennis met alle facetten van de studie en het beroep van de allround fotograaf. Op die manier kunnen ze ontdekken of de studie en het beroep passen; de opleiding van haar kant kan bepalen of studenten op de verschillende competenties het vereiste niveau halen. In de latere jaren wordt de techniek toegepast in vakdisciplines en kunnen studenten hun specialisatie bepalen en een eigen signatuur ontwikkelen. De deeltijdstudent bevestigde aan de commissie dat TFB Flex de ruimte biedt om te leren wat nog moet geleerd worden en te valideren wat studenten al kennen en kunnen.

Tijdens de studie zijn er enkele formele beslismomenten waarop bepaald wordt of de student de studie kan voortzetten. In het kader van het Bindend Studie Advies (BSA) moet de voltijdstudent aan het einde van het eerste studiejaar minimaal 50 studiepunten behaald hebben, met inbegrip van vier voorwaardelijke modules. De BSA-norm voor studenten die diplomagericht instappen in

TFB Flex ligt ook op 50 studiepunten na uiterlijk twee jaar studie. Zowel docenten als studenten gaven aan dat het curriculum geen echte struikelvakken kent, hoewel de vakken die voorwaardelijk zijn voor het behalen van het BSA als moeilijk worden ervaren. Op het einde van het curriculum vormt het afstudeertraject met de scriptie voor sommige studenten een struikelblok, met herkansingen tot gevolg.

Uit het zelfevaluatie-rapport en de gesprekken blijkt dat de NAVB de lat hoog legt voor haar studenten waardoor zij niet altijd de beoogde leerdoelen halen. Wanneer dit vaak voorkomt, wordt niet de norm aangepast maar wel de aanpak. Tijdens het bezoek hebben de gesprekspartners verschillende voorbeelden aangehaald van de wijze waarop aanpassingen zijn doorgevoerd in de opleiding om ervoor te zorgen dat studenten het beoogde niveau wel kunnen realiseren. De commissie stelt vast dat die aanpak werkt en vaak leidt tot een kwaliteitsverbetering in de vormgeving van het programma.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de vormgeving van het programma mooi aansluit bij de uitgangspunten van de opleiding en de onderwijsvisie en didactische aanpak van de NAVB. Die appreciatie heeft voornamelijk betrekking op de voltijdvariant. De deeltijdvariant bevindt zich volgens de commissie nog sterk in de fase van het experiment. Die fase is zeer leerrijk en bevat goede aanknopingspunten – bijvoorbeeld de Roadmap Elektronische Leeromgeving – voor de voltijdvariant.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB voldoet aan standaard 4, vormgeving van het programma. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Instroom

Standaard 5: *Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.*

Bevindingen

De opleiding hanteert de landelijke wettelijke toelatingseisen die gelden voor het hoger beroepsonderwijs: studenten met een diploma mbo-niveau 4, havo of vwo kunnen zich aanmelden. Kandidaten voor de voltijdstudie worden toegelaten indien zij met succes de intakeprocedure afronden. Hierbij wordt vooral gekeken naar de motivatie en de verwachtingen van studenten. Elke student krijgt een intake-opdracht en schrijft een motivatiebrief. Tijdens het intakegesprek worden beide componenten besproken en krijgt de student de kans om eigen twijfels, drempels of leerbelemmeringen ter sprake te brengen. Naar aanleiding van de vorige visitatie is de intakeprocedure verder geformaliseerd: studenten krijgen voorafgaand aan het intakegesprek een opdracht, kunnen zien hoe deze wordt beoordeeld en wat de leidraad van het gesprek zal zijn. De NAVB werkt met een specifiek geformeerd intake-team om de kwaliteit van de selectieprocedure te borgen.

Voor de flexibele deeltijdvariant worden dezelfde toelatingseisen gehanteerd. Bij de intake ligt de nadruk op de mogelijkheden tot validering van eerder verworven competenties. Het gesprek wordt gevoerd door twee medewerkers met expertisegebieden ondernemerschap en fotografie. De kandidaat-student TFB Flex kan bewijsstukken indienen om een leeruitkomst of een gehele beroepstaak te laten valideren. Op basis van de eerste ervaringen met de (selectieprocedure van de) deeltijdvariant heeft de opleiding beslist om eerst een algemene intake te houden bij de NAVB. Als deze positief is, krijgt de kandidaat toegang tot de Roadmap ELO met informatie over de opleiding en de mogelijkheden voor validering.

Zowel voltijd- als deeltijdstudenten met specifieke vooropleidingen kunnen vrijstellingen aanvragen. Hiertoe hanteert de opleiding een

vrijstellingsoverzicht, de zogenaamde 'olifantenpaden'. Een student met een mbo-4 opleiding AV productie – uitstroom Fotograaf krijgt bijvoorbeeld een vrijstelling voor een aantal eerstejaars TFB-vakken. De commissie vernam dat tot nu toe relatief weinig mbo-studenten de overstap maken naar de hbo-opleiding, zelfs die mbo-studenten die een opleiding volgen bij de NAVB. Er zijn daarom plannen om vanaf volgend schooljaar te starten met een mbo-doorstroomklas.

Tijdens het eerste leerjaar van de opleiding vallen regelmatig studenten af vanwege een verkeerde studiekeuze, het niet behalen van de BSA-norm of omwille van persoonlijke problematieken. Uit de gesprekken blijkt dat de intakeprocedure er niet altijd in slaagt om de motivatie van studenten juist in te schatten: studenten en alumni gaven aan dat heel wat medestudenten vaststellen dat de opleiding niet hun ding is en daarop beslissen om zich te heroriënteren of over te stappen naar de kunstacademie. Uit dezelfde gesprekken bleek anderzijds ook dat enkele studenten pas na een eerste verblijf op de kunstacademie tot de conclusie kwamen dat ze beter op hun plaats zijn bij de opleiding TFB.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding goed aansluit op het niveau van de instromende studenten. Ze waardeert bovendien de inspanningen van de NAVB en de opleiding om de toegang voor studenten met een mbo-achtergrond te faciliteren via de olifantenpaden. Deze appreciatie betreft beide opleidingsvarianten.

De intakeprocedure is volgens de commissie een zinvol instrument om de verwachtingen van de student ten aanzien van de opleiding en de verwachtingen van de opleiding naar de student met elkaar te confronteren en scherp te stellen. Echter, gezien de relatief grote uitval van studenten – ook op basis van motivatie / verkeerde studiekeuze – vraagt de commissie zich af wat de voorspellende waarde van zulke procedure is. Ze raadt de opleiding aan om te reflecteren op de effectiviteit van

de huidige intake en de toegevoegde waarde van het dwingende karakter ervan.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 5,

instroom. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Personeel

De deskundigheid, betrokkenheid, toegankelijkheid en omvang van het docententeam is ruimschoots toereikend om de opleiding te realiseren. Bovendien is de interne cohesie groot: de opleiding wordt gedragen door een (h)echt team van medewerkers dat gedreven bezig is met hun vak, de opleiding en de studenten. De aandacht voor docentprofessionalisering maakt voorts dat de opleiding onverminderd kwaliteitsvol onderwijs (en begeleiding en examinering) kan blijven aanbieden. De commissie concludeert dan ook dat het personeel van de bacheloropleiding TFB aan de maat is. Er is wel nog ruimte voor een grotere diversiteit aan gastsprekers, gastdocenten, stage- en projectbegeleiders.

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

De NAVB verwacht van haar docenten dat zij deskundig zijn binnen hun vakgebied, die expertise koppelen aan de onderwijspraktijk, en studenten adequaat begeleiden in hun leerproces. Docenten zijn bij voorkeur werkzaam in de beroepspraktijk omdat ze daarmee zicht hebben op de actuele ontwikkelingen en bovendien over een groot netwerk beschikken om studenten te helpen bij het vinden van een stageplaats.

De commissie stelt vast dat de groei van de opleiding geleid heeft tot een toename van het personeelsbestand: momenteel bestaat het team uit ongeveer 50 docenten, inclusief vier hoofddocenten en een aantal medewerkers in vast dienstverband. Zowel vaste medewerkers als freelance docenten hebben een kleine aanstelling. Op basis van een schematisch overzicht met de expertise van het team stelt de commissie vast dat er voldoende docenten zijn met de gepaste deskundigheid voor de uitvoering van het programma. Uit de gesprekken blijkt dat er zich in de afgelopen jaren een vaste groep van zowel aangestelde als freelance docenten heeft gevormd die loyaal is aan de opleiding.

De hoofddocenten hebben elke een eigen expertisedomein opgebouwd binnen de opleiding: propedeuse, ondernemerschap,

kunstgeschiedenis, afstuderen. Daarnaast worden alsmear meer vakgroepen opgericht, die werken rond thema's als ondernemerschap, afstuderen en scriptiebegeleiding, Human Interest, Urban Planning. Ook de docenten die instaan voor de studieloopbaanbegeleiding komen geregeld samen.

Zowel in het studentenhoofdstuk als tijdens de gesprekken kwam naar voren dat studenten en alumni zeer tevreden zijn over de vakinhoudelijke en onderwijskundige kwaliteiten van de docenten en over de betrokkenheid van de medewerkers. Docenten zijn zeer benaderbaar en proberen studenten te helpen bij hun eerste stappen in de beroepspraktijk. De projectleider TFB Flex speelt een belangrijke rol in het welbevinden van de deeltijdstudenten.

De instelling heeft in haar visiedocument Organisatie en Opleiding NAVB 2016-2020 een plan voor deskundigheidsbevordering opgenomen. Zo streeft de NAVB ernaar dat 75% van de medewerkers een masterdiploma heeft. Deze ambitie speelt een belangrijke rol bij de werving en selectie van nieuwe docenten; bestaande docenten krijgen de kans om zich alsnog op masterniveau te scholen. Daarnaast worden alle docenten aangemoedigd om via interne (overleg, kalibraties, interne studiedagen) en externe scholing hun deskundigheid op het vlak van didactiek en studentenbegeleiding aan te scherpen. Medewerkers die instaan voor de constructie en vaststelling van examens alsook de leden van de examencommissie worden geacht toetsbekwaam te zijn.

De commissie vernam tijdens het bezoek dat in principe alle docenten inzetbaar zijn op alle locaties en onderwijs verzorgen in zowel de voltijd- als de deeltijdvariant. Ook wat betreft de deskundigheidsbevordering wordt geen onderscheid gemaakt tussen docenten uit de voltijd- en deeltijdvariant. Uit intern onderzoek is gebleken dat docenten behoefte hebben aan scholing op het gebied van Flex-contactonderwijs en leerwegaafhankelijke examinering. Naar verluidt zullen deze specifieke vaardigheden nog tijdens het lopende schooljaar 2019-2020 in een scholingstraject worden aangeboden.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de deskundigheid en de omvang van het docententeam toereikend is om de opleiding te realiseren. Op basis van haar indrukken tijdens het locatiebezoek sluit de commissie zich aan bij de appreciatie van studenten en alumni voor de deskundigheid, betrokkenheid en toegankelijkheid van het team van docenten en medewerkers.

De interne cohesie tussen de medewerkers is groot: de commissie heeft tijdens het bezoek

kennis gemaakt met een (h)echt team dat gedreven bezig is met hun vak, de opleiding en de studenten uit beide varianten.

Het beleid rond docentprofessionalisering van de NAVB is bijzonder sterk volgens de commissie. Zulke aanpak verzekert namelijk dat de opleiding onverminderd kwaliteitsvol onderwijs (en begeleiding en examinering) kan blijven aanbieden, ook wanneer docenten door omstandigheden uitvallen.

Als aandachtspunt voor de toekomst geeft de commissie mee dat de diversiteit in gastsprekers, gastdocenten en stage- en projectbegeleiders kan worden versterkt. De commissie denkt dan niet enkel aan zelfstandig werkende fotografen maar ook aan fotoredacteuren, curatoren, beeldbank medewerkers, beeldresearchers, vormgevers en journalisten.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 6, personeel. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Voorzieningen en begeleiding

De bacheloropleiding TFB wordt aangeboden op verschillende locaties. De voorzieningen in Rotterdam sluiten aan bij de eigenheid van de opleiding; ook in andere locaties is de noodzakelijke infrastructuur aanwezig. De kleinschaligheid van de opleiding is een belangrijke troef voor het welbevinden van de studenten. De opleiding zet sterk in op informatievoorziening en studiebegeleiding van zowel voltijd- als deeltijdstudenten. Recente ontwikkelingen rond de studiewijzer en de elektronische leeromgeving hebben de kwaliteit van dienstverlening aan de TFB Flex-studenten aanzienlijk vergroot. De commissie pleit ervoor om deze innoverende tools op termijn in te zetten bij de informatievoorziening en studiebegeleiding van voltijdstudenten. De commissie concludeert dan ook dat de voorzieningen van de bacheloropleiding TFB aan de maat zijn.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De bacheloropleiding TFB wordt op verschillende locaties aangeboden. Sinds de start van de opleiding is een aantal locaties gewijzigd: de vestiging in Venlo is verhuisd naar Eindhoven, en de vestigingen Hilversum en Amsterdam zijn samengevoegd in een nieuw pand in Amsterdam. In Rotterdam is de vestiging verhuisd naar een gebouw waar ook het Nederlands Fotomuseum is gevestigd. Ten tijde van het locatiebezoek, bij aanvang van het schooljaar 2019-2020, wordt de voltijdvariant aangeboden in Apeldoorn, Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven. De flexibele deeltijdvariant gaat door op locatie Rotterdam.

Tijdens het bezoek heeft de commissie een rondleiding gekregen langs de voorzieningen in Rotterdam. Daarnaast heeft de commissie op papier een gedetailleerde specificatie van de voorzieningen bestudeerd per locatie. Uit de gesprekken blijkt dat op alle vestigingen dezelfde materiële voorzieningen aanwezig zijn. Naast leslokalen heeft elke vestiging pauzeruimtes en ruimtes voor groepsoverleg. De commissie stelt vast dat de voorzieningen op de verschillende locaties voldoen aan de eisen van deze tijd en aansluiten op de eigenheid van de opleiding. Studenten die in

Amsterdam les volgen, zijn tevreden met de nieuwe locatie en de aanwezige voorzieningen.

De NAVB deelt het pand in Rotterdam met onder meer de bibliotheek van het Nederlandse Foto Museum. Studenten gaven aan dat die bibliotheek een toegevoegde waarde heeft tijdens het afstudeerproject. Voorts wordt in Rotterdam een doka ingericht voor studenten die buiten het vaste curriculum om hun vaardigheden op het gebied van de analoge techniek willen ontwikkelen.

Voltijdstudenten zijn ingeschreven op een bepaalde locatie maar kunnen beschikken over de faciliteiten van alle locaties. Zo zijn er studenten die tijdens het weekend gebruik maken van de voorzieningen in Rotterdam. TFB Flex-studenten beschikken over dezelfde faciliteiten als hun collega's uit de voltijdse variant.

Sinds kort beschikt de NAVB over een online Dashboard. Studenten zijn tevreden met deze innovatie die toelaat hun rooster en cijferlijst in te zien en hun werk digitaal in te leveren. Ten behoeve van de deeltijdstudenten heeft de NAVB een elektronische leeromgeving (ELO) ontwikkeld. De commissie vernam dat die leeromgeving zal worden geëvalueerd op de eventuele toepasbaarheid in de voltijdvariant.

Overwegingen

Op basis van het eigen bezoek aan de locatie in Rotterdam en het geschreven materiaal over de andere locaties is de commissie van oordeel dat de voorzieningen van de NAVB ten aanzien van de bacheloropleiding TFB aan de maat zijn. De voorzieningen in Rotterdam sluiten aan bij de eigenheid van de opleiding en ook in de andere locaties is naar mening van de docenten en studenten alle noodzakelijke infrastructuur aanwezig. In het recente verleden hebben er heel wat wijzigingen plaatsgevonden in de vestigingen en die aanpassingen worden door alle partijen als een positieve ontwikkeling gezien.

De commissie waardeert de innovaties die de NAVB op het vlak van digitalisering – Dashboard en ELO – heeft doorgevoerd en ziet toegevoegde waarde in het uitbreiden van de ELO naar de voltijdvariant.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 7, voorzieningen.

Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Naast de kleinschaligheid van haar onderwijs wil de NAVB zich ook onderscheiden door de intensieve begeleiding van haar studenten. De informatievoorziening start al bij de Open Dagen voor kandidaat-studenten. Tijdens de intake wordt de student bevroegd op speciale behoeften of extra ondersteuning. Gedurende de hele opleiding hebben voltijdstudenten een studieloopbaanbegeleider (SLB). Die begeleiding bestaat in ieder geval uit gesprekken op vaste tijdstippen en richt zich in hoofdzaak op leren studeren en op de voorbereiding op een carrière als toegepast fotograaf en beeldcommunicatiespecialist.

Bij de informatievoorziening voor TFB Flex speelt de elektronische leeromgeving een belangrijke rol. De Roadmap ELO bevat onder meer een studiewijzer per leeruitkomst. Hiermee kunnen deeltijdstudenten de regie van hun leerroute in eigen handen nemen. TFB Flex-studenten krijgen een studiecoach toegewezen. Minstens elk half jaar vindt een begeleidingsgesprek plaats waarbij studenten en studiecoach samen de leerdoelen voor de volgende periode vaststellen. Het feit dat deeltijdstudenten een studiewijzer ter beschikking hebben, geeft de studiecoach de mogelijkheid om als klankbord en sparringpartner van de student te fungeren bij het uitzetten van de individuele leerroutes. Daarnaast bepalen studenten in overleg met de studiecoach op welk moment zij zich laten beoordelen of valideren.

Sinds het cohort 2018 wordt bijzondere aandacht besteed aan (de verbetering van) de Nederlandse taalbeheersing door de student. De SLB monitort de voortgang die studenten maken in Hogeschooltaal, een online platform waarbij de student de beheersing van de taal kan ontwikkelen tot het gewenste niveau. De impact van deze maatregel kan pas over enkele jaren worden vastgesteld wanneer de uiteindelijke groei van het taalniveau van de studenten moet blijken uit de toename van de schrijfkwaliteit bij de afstudeerscriptie.

De decaan vormt het eerste aanspreekpunt voor studenten met studiebelemmeringen van uiteenlopende aard. Studenten met een functiebeperking worden redelijkerwijs in de gelegenheid gesteld het onderwijs te volgen op een wijze die gelijkwaardig is aan die voor studenten zonder functiebeperking en die gelijkwaardige kansen biedt op studiesucces. Op het vlak van toegankelijkheid zijn op meerdere vestigingen basisfaciliteiten in de vorm van een lift en aangepaste sanitaire voorzieningen aanwezig.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding sterk inzet op informatievoorziening en studiebegeleiding van zowel voltijd- als deeltijdstudenten.

In dit verband juicht de commissie de recente ontwikkelingen rond de studiewijzer en de elektronische leeromgeving toe. De kwaliteit van de dienstverlening naar TFB Flex-studenten is hiermee erg toegenomen. De commissie pleit er dan ook voor om deze tools op termijn in te zetten voor de informatievoorziening en studiebegeleiding van de voltijdstudenten.

Op basis van de gesprekken is de commissie van oordeel dat de kleinschaligheid van de opleiding een belangrijke troef is voor het welbevinden van zowel voltijd- als deeltijdstudenten. Het gaat dan niet enkel over de kwaliteit van docenten, SLB en studiecoaches, maar ook over de

ondersteunende diensten. Zo spraken studenten en alumni uit Amsterdam en Rotterdam hun bijzondere waardering uit voor het personeel aan de balie die hen een sterke en persoonlijke service bieden.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 8, begeleiding. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Kwaliteitszorg

De bacheloropleiding TFB beschikt over een sterk beleid rond kwaliteitszorg en een kwaliteitscultuur die gedragen wordt door alle betrokkenen. De commissies die instaan voor de borging van de kwaliteit zijn zich bewust van hun taak en beschikken over de gepaste expertise om die opdracht te vervullen. De curriculumcommissie en de examencommissie zijn inhoudelijk erg sterk; de beroepenveldcommissie vertegenwoordigt structureel de stem uit de beroepspraktijk. De commissie concludeert dan ook dat de kwaliteitszorg van de bacheloropleiding aan de maat is. Met het oog op de toekomst zouden alumni sterker betrokken kunnen worden bij de kwaliteitszorg en kan de opleidingscommissie van studenten en docenten haar taken nog steviger opnemen.

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

De NAVB stelt zich tot doel om de kwaliteit van haar organisatie structureel te bewaken en waar nodig te verbeteren. In het Handboek Kwaliteitszorg zijn de hoofddoelen vanuit het perspectief van het beroepenveld, de studenten, de docenten en de overige medewerkers beschreven. Er zijn streefnormen geformuleerd ten aanzien van onder andere medewerkerstevredenheid, scholing, taakbelasting, module-evaluaties en examinering. De commissie heeft in het zelfevaluatie-rapport uitgebreid kennis genomen van de verschillende elementen van kwaliteitszorg en stelt vast dat alle stappen van de PDCA-cyclus aan bod komen.

De afdeling kwaliteitszorg is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van het instrumentarium, de uitvoering van de bevestigingen, het opstellen van rapportages en het formuleren van streefdoelen. Studenten en docenten hebben inspraak via opleidingscommissies en docentenvergaderingen. Uit verschillende gesprekken blijkt dat problemen, die gemeld worden via zowel de formele kanalen als op informele basis, goed worden opgepakt en waar mogelijk worden opgelost. Beslissingen worden bovendien systematisch teruggekoppeld.

Twee centrale organen binnen de school vormen de motor achter de cyclische verbeterprocessen: de curriculumcommissie en de

examencommissie. De curriculumcommissie kijkt specifiek naar de inhoud van de opleidingen, het beschikbare lesmateriaal en de studeerbaarheid. De examencommissie buigt zich over de structuur, kwaliteit en uitvoering van de toetsing. De commissie onthoudt uit de gesprekken dat beide commissies bestaan uit gedreven deskundige medewerkers en goed op elkaar zijn ingespeeld.

De deeltijdvariant valt binnen het reguliere kwaliteitszorgstelsel. Echter, de evaluaties vinden niet via het digitale enquêtesysteem plaats en de vragen zijn veeleer gericht op het pilootkarakter van de deeltijdopleiding. In het kader van het Experiment Flexibele Leeruitkomsten wordt jaarlijks een groeidocument opgesteld met resultaten en ontwikkelingen. In januari 2019 heeft een zogenaamd 'Vinger aan de Pols-gesprek' plaatsgevonden met de overheid over de status en de ontwikkelingen van TFB Flex.

De ontwikkelingen in het werkveld worden sinds het begin van de opleiding structureel bevestigd via de beroepenveldcommissie. Uit het gesprek met vertegenwoordigers van die commissie komt naar voren dat zij inmiddels meer systematisch, vanuit een breder perspectief en met meer diepgang naar de ontwikkelingen kijken.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding over een zeer sterke en doorleefde vorm van kwaliteitszorg beschikt. Dit blijkt niet enkel uit de kwaliteit van de geschreven stukken en het ontwikkelde instrumentarium, maar ook uit de

gedragenheid van die aanpak door de verschillende betrokkenen. In die zin kan men volgens de commissie echt spreken van een kwaliteitscultuur.

De commissies die instaan voor de borging van de kwaliteit zijn zich bewust van hun taak en beschikken over de gepaste expertise om die opdracht te vervullen. In dit verband viel met name de inhoudelijke sterkte van de curriculumcommissie en de examencommissie op.

De beroepenveldcommissie is door de jaren heen een meer systematische rol gaan spelen in de kwaliteitszorg van de opleiding. De huidige vertegenwoordigers dekken het bestaande werkveld in voldoende mate af. De commissie ziet ruimte voor versterking van het alumni beleid, zodat alumni verbinding houden met NAVB en hun ervaringen kunnen inbrengen.

De opleidingscommissie van studenten en docenten vervult momenteel een borgende rol op het vlak van onderwijskwaliteit. Die rol kan volgens de commissie worden verstevigd wanneer er structurele contacten zijn tussen de opleidingscommissies over de verschillende vestigingen heen en frequentere contacten met de vestigingsleiding.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 9, kwaliteitszorg. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Toetsing

De bacheloropleiding TFB beschikt over een adequaat systeem van toetsing dat zowel op papier is uitgewerkt als in de praktijk functioneert. Sinds de vorige visitatie zijn er verschillende aanpassingen gebeurd die geleid hebben tot een duidelijke kwaliteitssprong op het vlak van toetsing. Tentamens zijn valide, betrouwbaar en transparant. De toetsaanpak binnen de flexibele deeltijdopleiding is gedegen. De leden van de examencommissie zijn deskundig en de commissie zelf opereert onafhankelijk van het bestuur van de NAVB. De commissie concludeert dan ook dat de toetsing van de bacheloropleiding aan de maat is. De opleiding moet er met het oog op de toekomst wel over waken dat de archivering van toetsproducten en hun beoordeling volledig op orde is.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het toetsbeleid van de NAVB vertrekt van de premisse dat toetsing transparant, betrouwbaar en valide is en bovendien wordt uitgevoerd door deskundige docenten. De commissie heeft verschillende geschreven stukken in verband met het toetsbeleid van de instelling bestudeerd - het gaat hierbij onder meer om het Huishoudelijk Reglement van de Examencommissie, het Handboek Examinering en het Handboek Toetsconstructie - en stelt vast dat de principes die ten grondslag liggen aan de toetsing van de bacheloropleiding TFB adequaat zijn.

De wijze waarop toetsing wordt vormgegeven binnen de opleiding verschilt naargelang studenten de voltijd of de deeltijdvariant volgen. De examenplannen voor de voltijdvariant en TFB Flex zijn neergelegd in de respectievelijke OER. Uit de examenplannen blijkt dat in beide varianten gevarieerde examenvormen worden ingezet, waarbij aandacht is voor de studeerbaarheid van de opleiding via een evenwichtige examendruk. De OER is voor studenten digitaal beschikbaar via de portal: het Dashboard.

De examinering sluit in beide varianten aan bij de eisen die de beroepspraktijk stelt aan een afgestudeerde hbo-professional. Heel wat toetsen nemen de vorm aan van beroepsproducten. Hierdoor krijgen studenten niet alleen een goed

beeld van de uitdagingen en de eisen van de beroepspraktijk, maar weten ze ook dat zij na het eindexamen daadwerkelijk inzetbaar zijn in die beroepspraktijk.

De commissie stelt vast dat de opleiding het advies van de vorige visitatie ter harte heeft genomen en de transparantie van de examinering heeft verbeterd. De beoordelingsformulieren zijn vereenvoudigd door het aantal criteria te beperken en de omschrijving van die criteria te herformuleren. Studenten hebben tijdens het bezoek aangegeven dat zij volledig – degelijk en tijdig – geïnformeerd worden over de toetsing van opleidingsonderdelen. Voorts heeft de NAVB heel wat inspanningen gedaan rond docentprofessionalisering op het vlak van toetsing: inmiddels hebben 20 docenten een BKE-traject doorlopen.

De laatste jaren is veel aandacht gegaan naar de verbetering van de beoordelingsinstrumenten voor de deeltijdvariant. Dit heeft onder meer geleid tot de ontwikkeling van vaste examenformats en een format voor toetsmatrijzen die op termijn ook bij de voltijdvariant geïntroduceerd kan worden. Tijdens het bezoek heeft de commissie inzage gekregen in het toetsportfolio van één TFB Flex-student die zich momenteel in de hoofdfase van de studie bevindt. Op basis van de informatie stelt de commissie vast dat toetsing in de deeltijdvariant adequaat is vormgegeven en volledig in lijn is met de uitgangspunten rond toetsing van de NAVB.

Sinds kort worden herkansingen afgenomen op een centrale locatie: dit heeft organisatorische voordelen en laat toe om het niveau van studenten op de verschillende vestigingen te monitoren en bij te sturen. Studenten vinden dit echter geen goede ontwikkeling omdat zij vaak veel reistijd kwijt zijn en omdat de herkansing niet altijd plaatsvindt bij de docent die hen in de reguliere zittijd heeft geëxamineerd.

De NAVB beschikt over één examencommissie voor alle opleidingen. De commissie bestaat uit acht leden die zijn gekozen op basis van hun (diverse) expertise; het externe lid is een onderwijskundige met specialisatie toetsing die verbonden is aan een andere hogeschool. Uit het zelfevaluatierapport en de gesprekken blijkt duidelijk dat de examencommissie volledig onafhankelijk opereert van het bestuur. De commissie vergadert vier maal per jaar plenair, en regelmatig in subgroepen per opleiding. De kwaliteit van examinering wordt onder meer geborgd door kalibreersessies, door de analyse van studenten- en docentenevaluaties, door steekproefsgewijze controle van beoordelingen en door een systematische aanwezigheid bij de eindschouw.

Tijdens de voorbereiding op het bezoek heeft de commissie vijftien afstudeerwerken en hun bijbehorende evaluatieformulieren bestudeerd. Die evaluatieformulieren waren echter niet altijd beschikbaar en enkele documenten konden slechts tijdens het bezoek worden geconsulteerd omwille van problemen met de archivering van de documenten. De commissie vond de kwaliteit van de feedback in de formulieren die beschikbaar waren goed. Sinds kort is de NAVB overgegaan op een digitaal systeem waarbij de student examenwerk uploadt en de docent beoordelingsformulieren online invult. Deze systematiek was nog niet beschikbaar voor de eindwerken die de commissie heeft bekeken maar zal naar verluidt een grondige verbetering betekenen voor de kwaliteit, overzichtelijkheid en transparantie van de beoordeling.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing dat zowel op papier is uitgewerkt als in de praktijk functioneert. Sinds de vorige visitatie zijn er verschillende aanpassingen gebeurd die geleid hebben tot een duidelijke kwaliteitssprong. De commissie vraagt de opleiding wel om op het vlak van herkansingen de voor- en nadelen van het nieuwe systeem nogmaals af te wegen en daarbij ook de opmerkingen van de studenten te betrekken.

De tentamens die de commissie kon inkijken, bevestigen dat ze valide en betrouwbaar zijn, terwijl studenten bevestigden dat de toetsing ook transparant is. Docenten die zich met examinering bezig houden, hebben via scholingstrajecten hun toetsvaardigheden aangescherpt.

De toetsaanpak binnen de flexibele deeltijdopleiding is volgens de commissie gedegen en voldoende geborgd. Studenten worden getoetst op grotere eenheden wat hen meer vrijheid geeft in de voorbereiding op de toetsing of bij de validering van wat zij reeds kunnen.

De commissie waardeert de deskundigheid van de (leden van de) examencommissie en de onafhankelijkheid waarmee de examencommissie opereert binnen de NAVB. Ze moedigt de verschillende betrokkenen bij de toetsing aan om de bestaande expertise rond toetsing en borging van toetskwaliteit te blijven delen.

De beoordelingsformulieren en toetsmatrijzen zijn aan de maat, en ook de kwaliteit van de ingevulde beoordelingsformulieren voor het afstudeerproject is goed. De opleiding moet er met het oog op de toekomst wel over waken dat de archivering van toetsproducten en hun beoordeling aanzienlijk verbetert en volledig op orde is. De recent ingevoerde digitale systematiek zal hier ongetwijfeld toe bijdragen.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de

bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 10, toetsing.

Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Gerealiseerde leerresultaten

De kwaliteit van de eindwerken uit de voltijdvariant TFB is ruimschoots aan de maat en van een hoger niveau ten opzichte van de vorige visitatie. Die vaststelling betekent dat studenten die de opleiding met goed gevolg afsluiten ook de beoogde leerresultaten hebben verworven. Zowel de eindwerken als de gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers tonen aan dat de opleiding erin slaagt visuele ondernemers af te leveren met een eigen signatuur. De commissie concludeert dan ook dat de bacheloropleiding TFB de beoogde leerresultaten realiseert.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

De afstudeerfase van de opleiding TFB bestaat onder meer uit een scriptie (15 ECTS), een fotografisch eindwerk en een portfolio (samen 30 ECTS). Wanneer studenten starten met de scriptie, worden ze aangemoedigd onderzoek te doen naar een onderwerp dat aansluit bij hun eindwerk. Het onderzoek heeft zo een meerwaarde voor het bepalen van hun eigen positie in het werkveld en vormt een theoretische onderbouwing voor het thema van het eindwerk.

Naar aanleiding van de bevinding uit de vorige visitatie dat sommige studenten zich aan de ondergrens bevinden van de minimale eisen voor het bachelorniveau, heeft de opleiding ingezet op de kwaliteit van de scripties. De voorwaardelijke en inhoudelijke eisen zijn aangescherpt en er is geïnvesteerd in een lessenserie over het schrijven van een scriptie aan het begin van het traject.

Om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten vast te stellen heeft de commissie 15 scripties en fotografische eindwerken bestudeerd die in de studie jaren 2017-2018 en 2018-2019 zijn ingediend en aanvaard. Tot nu toe hebben enkel studenten uit de voltijdvariant de opleiding volledig doorlopen. Enkele studenten TFB Flex hebben al de propedeuse afgerond maar zijn nog niet in de afstudeerfase. Alle eindwerken betreffen dus voltijdstudenten.

De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de bestudeerde eindwerken verschillend is, maar dat ze allemaal ruimschoots voldoen aan de gestelde minimale kwaliteitseisen. In vergelijking met (de vaststelling uit) het vorige visitatierapport is de kwaliteit van de eindwerken aanzienlijk verbeterd.

Uit het zelfevaluatie rapport en de gesprekken blijkt dat de NAVB de lat hoog legt voor haar studenten. Het komt daarom ook niet als een verrassing dat verschillende commissieleden de hen toebedeelde eindwerken een iets hoger cijfer gaven dan de beoordelaars in de afstudeercommissie.

De opleiding organiseert regelmatig kalibreersessies binnen het afstudeerteam. Tijdens zulke sessies wordt besproken wat de norm is, of de kleur van de opleiding terug te zien is in het eindwerk, en hoe geborgd wordt dat zowel de norm als de oriëntatie van de toegepaste fotografie gehandhaafd blijven. Die kwaliteiten worden ook beoordeeld in de afstudeercommissies waar professionals uit de beroepspraktijk de examinatoren adviseren en aangeven of het eindwerk zowel qua niveau als positionering een plaats verdient op de arbeidsmarkt.

De kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten wordt niet enkel gemeten aan de hand van de afstudeerwerken, maar ook door na te gaan hoe het de afgestudeerden vergaat op de arbeidsmarkt. Uit de gesprekken met alumni en vertegenwoordigers van het werkveld komt naar voren dat studenten tijdens de opleiding reeds een bepaalde professionele richting voor ogen hebben en die

weg verder inslaan op het moment van afstuderen. De vertegenwoordigers van het werkveld gaven aan dat studenten TFB op het moment van afstuderen startklaar zijn voor de arbeidsmarkt. De alumni die de commissie te woord stonden, hebben allemaal hun positie op de arbeidsmarkt ingenomen.

Overwegingen

Op basis van de eindwerken van vijftien studenten uit de voltijdvariant TFB, is de commissie van oordeel dat studenten die de opleiding met goed gevolg afsluiten ook de beoogde leerresultaten hebben verworven. De kwaliteit van de eindwerken was goed, en dit geldt met name voor de scriptiecomponent. Op dat vlak heeft de opleiding een duidelijke kwaliteitssprong gemaakt ten opzichte van de vorige visitatie, een verbetering die wellicht te danken is aan de module

studievaardigheden binnen de pijler Onderzoek & Ontwerp.

De NAVB stelt zich tot doel om visuele ondernemers af te leveren met een eigen signatuur die technisch bekwaam zijn, ondernemend, en een onderzoekende houding hebben. Zowel de eindwerken als de gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers hebben de commissie overtuigd dat de afgestudeerde TFB'ers die ambities waarmaken.

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, concludeert de commissie dat de bacheloropleiding TFB **voldoet** aan standaard 11, gerealiseerde leerresultaten. Dit geldt zowel voor de voltijdse als voor de deeltijd variant.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid	Korte functiebeschrijving van de panelleden
Dr.ir. Ab Groen	Zelfstandig adviseur voor het onderwijs Bureau Fulp
Geert Segers	Docent fotografie en video aan de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen
Drs. Theo Audenaerd	Tot voor kort beeldredacteur bij de fotoredactie van De Volkskrant
Marijke Kling	Onderwijsmanager en projectmanager bij hogeschool Saxion
Vera Broek	Student Biomedische Wetenschappen LUMC en Klassieke Muziek bij Codarts

De commissie werd bijgestaan door Mark Delmartino, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden en de secretaris hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Locatie: NAVB, locatie Rotterdam
Gebouw Las Palmas, Wilhelminakade 320, Rotterdam

Vrijdag 6 september 2019

- 09.00 Aankomst en intern vooroverleg commissie
- 09.45 Presentatie van de opleiding en de beide opleidingsvarianten
- 10.00 Rondleiding voorzieningen en faciliteiten locatie Rotterdam
- 10.30 Gesprek met instellingsbestuur en onderwijsinstituut
- 11.15 Gesprek met examencommissie
- 12.15 Gesprek met beroepenveld en alumni
- 13.00 Lunch en intern overleg commissie
- 13.45 Gesprek met docententeam en curriculumcommissie
- 14.45 Gesprek met studenten en opleidingscommissie
- 15.30 Inloopspreekuur
- 15.45 Intern overleg commissie
- 16.45 Terugkoppeling
- 17.00 Einde visitatiebezoek

Als voorbereiding op de visitatie hebben enkele panelleden op 9 juli 2019 de eindexamenexpositie van afstuderende TFB-studenten bezocht bij Perron E in Utrecht.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie Bachelor Toegepaste Fotografie en Beeldcommunicatie, NAVB, juli 2019.

Eindwerkstukken en hun beoordeling van 15 studenten uit de periode 2017-2018 en 2018-2019

Volgende documenten werden voor het bezoek digitaal ter beschikking gesteld:

- Visie Organisatie en Opleiding NAVB 2016-2020
- Landelijk Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving 2014
- Verantwoording dekking eindniveau TFB
- Verantwoording dekking eindniveau en leeruitkomsten TFB Flex
- Verplichte literatuurlijst TFB
- Verslag Vinger aan de Pols-gesprek TFB Flex
- Onderwijs- en examenreglement TFB en TFB Flex
- Selectie studiewijzers TFB en TFB Flex
- Roadmap ELO
- Intakeprocedure TFB
- Overzicht vrijstellingen TFB en TFB Flex
- Deskundigheid onderwijspersoneel
- Specificatie van voorzieningen
- Handboek Kwaliteitszorg
- Huishoudelijk Reglement van de Examencommissie
- Hbo Handboek Examinering
- Handboek Toetsconstructie
- Selectie Beoordelingsinstrumenten TFB
- Beoordelingsinstrumenten TFB en TFB Flex
- Gerealiseerde (eind)resultaten TFB en TFB Flex
- Jaarverslag Examencommissie 2017-2018

In aanvulling op bovenstaande documenten lagen volgende documenten ter inzage tijdens het bezoek:

- Algemene documenten in verband met de werkzaamheden van de NAVB
- Materiaal rond Kwaliteitszorg
- Materiaal rond TFB en TFB Flex
- Hard copies van de eindwerkstukken
- Ingevulde beoordelingsformulieren van de eindwerkstukken
- Het volledige toetsportfolio van één student TFB Flex

